

1. Scopul și obiectivele cercetării

Cercetările s-au bazat pe următoarele aspecte și priorități de acțiune:

- reiterarea situației cerbului carpatin în decursul unei perioade îndelungate de timp și evidențierea unor praguri limită legate de impactul ecologic;
- deconspirarea punctelor deficitare ale managementului cinegetic tradițional;
- identificarea unor metode de management cinegetic aplicate în prezent pe plan mondial, care pot înnobila metodele tradiționale uzitate în țara noastră;
- formularea și exprimarea unor metode moderne de management cinegetic, în vederea păstrării echilibrelor în natură și productivității biocenozelor, cu respectarea principiului asigurării permanenței resurselor în ecosisteme durabile.

Au fost considerate necesare următoarele obiective:

- formularea unor strategii moderne de management cinegetic;
- analizarea parametrilor de calcul al bonității fondurilor de vânătoare și cercetarea reprezentativității acestora;
- studierea dificultăților și deficiențelor constatate prin aplicarea actualelor chei de bonitare;
- studierea modificărilor în ecosistemele forestiere (de ordin structural și de gestiune a resurselor) și în strategiile de gospodărire silvocinegetică, ce impun noi criterii de bonitare;
- studii fitocenotice, de biotop și populaționale, precum și studii vizând unii factori socio - economici și de gospodărire silvocinegetică, în vederea identificării unor parametri reprezentativi în exprimarea bonității fondurilor de vânătoare;
- alegerea din multitudinea de factori influenți a celor cu pondere majoră în vederea formulării unor criterii juste de bonitare și întocmirea unor noi chei de diagnoză cinegetică.

2. Lucrări efectuate

Cercetările au îmbinat lucrări de birou (cuprinzând, în general, obiectivele unei ample documentări și informări privind statica și dinamica populațiilor de cervide în fonduri de vânătoare de diverse categorii de bonitate, în interdependență cu caracteristici de habitat locale), cu lucrări de teren cu caracter predominant itinerant, cuprinzând observații, măsurători, inventarieri, investigații și interviuri.

Lucrările cu caracter staționar și permanent cuprinzând blocuri experimentale organizate după metode statistice au dat rezultate îndeosebi în analizarea factorilor influenți în determinarea coeficienților din grilele de diagnoză ecologică.

Pentru surprinderea diversității, au fost organizate cercetări pe itinerar și în staționar completate de date obținute pe baze de chestionare (fișe anchetă) la care au fost angrenați responsabili cu activitatea cinegetică din direcțiile silvice.

În determinarea coeficienților din grila de diagnoză ecologică, îndeosebi pentru aspectele legate de factori ecologici influenți, au fost antamate și aprofundate experimentele de la temele A 14/1996: "Dinamica și calitatea populațiilor de cervide din Carpații Orientali și factorii de influență"; RB 16/1997: "Cercetări privind renaturarea vânatului crescut în captivitate" și A-63/1993: "Stabilirea de măsuri cinegetice și silviculturale pentru ridicarea bonității fondurilor de vânătoare și diminuarea pagubelor produse de cerbul carpatin în culturile forestiere de rășinoase din D.S. Suceava.

Pentru surprinderea situației din trecut, cele mai utile metode au fost documentarea amplă și metoda fișelor anchetă. Pentru ilustrarea situației actuale în vederea trasării unor linii de management cinegetic modern, cele mai eficiente s-au dovedit a fi metoda observației, experimentul, interviul, investigația și dialogul cu personalul specializat al Filialelor Romsilva, în baza unui chestionar special conceput.

Materialul documentar cules de colectivul temei, cât și cel primit sau rezultat din colaborarea cu Filialele Romsilva R.A a fost sistematizat pe aspecte de cercetare și alte grupări logice, pretabil la prelucrarea automată.

3. Concluzii

3.1 Elaborarea metodelor de management cinegetic pe habitate și zone geografice

"Asocierea omului cu animalele sălbatice este la fel de grea sau de ușoară ca și asocierea între diferiți oameni" (Aldo Leopold - părintele spiritual al managementului cinegetic american).

1. Starea actuală, din punct de vedere al activității cinegetice, ia nuanțe de "stare conflictuală". Ea a fost generată de o multitudine de factori complex conjugați, dintre care trebuie menționați:

- superspecializarea (în direcții stricte) activităților umane, a înstrăinat omul de mecanismele de funcționare ale naturii, pe care a transformat-o (pe alocuri ireversibil) în defavoarea sa; anumite resurse nu mai sunt regenerabile fără eforturi umane și materiale sau se regenerează în dezacord cu pretențiile sau așteptările sale. De exemplu, se dorește vânat cât mai mult, cu trofee de calitate, iar pe de altă parte spațiul și ambientul vital al acestuia îi este îngustat mereu, cu repeziciune;

- o conservare a structurii naturale a pădurilor (care asigură cea mai mare și mai sigură productivitate cinegetică), pe o suprafață considerabilă, nu mai este previzibilă în viitorul apropiat. În prezent, sunt puține eforturi încununate cu succes în această direcție, iar acestea se referă, în general, la suprafețe relativ mici, ale unor ocoale cu tradiție sau în unele zone foarte greu accesibile. Mai ales în ultima perioadă, odată cu adoptarea noilor forme de proprietate asupra pădurilor, structura naturală a acestora nu este, în general, un țel acceptat. Aici apar diverse conflicte între deținătorul pădurii și gestionarul fondului de vânătoare. Mai apoi modalitățile de conservare a pădurilor naturale nu sunt îndeobște cunoscute, iar consecințele pe care le incumbă pădurea artificială asupra faunei cinegetice sunt privite cu dezinteres, din cauza sacrificiilor pe care le presupune;

- specialiștii din unitățile silvice au competențe și puteri de decizie ce le sunt limitate prin superspecializare strictă;
- nu a fost formulată o strategie la nivel național în vederea soluționării “conflictelor de țel”, între forurile în tangență cu viața vânatului, în vederea integrării intereselor comune în cadrul “minimumului de sacrificii și renunțări” cu respectarea principiului conservării biodiversității și a celorlalte principii statuate în Legea Protecției Mediului nr.137/1995.

2. Șansa sigură a progresului în cinegetică va fi *managementul cinegetic* (în momentul în care va putea fi aplicat consecvent, interdisciplinar, ecologic, prin structuri organizatorice capabile să stabilească atât “țelul comun”, cât și modurile de mediere, stabilire a măsurilor de soluționare - în vederea atingerii acesteia - și respectării acestor măsuri). Până la acest stadiu (când, poate, ne vom putea racorda la un management cinegetic unitar în Europa prin monitorizare), vor trebui soluționate următoarele probleme:

- găsirea unor forme de proprietate asupra terenurilor și vânatului, care să se preteze aplicării unui management cinegetic unitar;
- stabilirea unor structuri organizatorice noi (inerția, anacronismul și lipsa de competență fiind contraproductive);
- găsirea unor noi forme de organizare (oficiile de vânătoare, protecția animalelor și protecția mediului pot fi integrate într-un singur oficiu, cu atributele unei conduceri moderne);
- finanțare fără dificultăți birocratice și fără conotații politice sau emoțional - sentimentale.
- găsirea unor modalități de împărțire a sarcinilor atât în proprietățile de stat cât și în cele private (în așa fel încât managementul în proprietățile private să fie “câinele de aret” al managementului de stat;
- formularea și adoptarea unei legi, pe baza căreia reprezentanții forurilor în tangență cu viața vânatului (silvicultura, agricultura, urbanism, turism, întreprinderi de pajiști alpine, protecția mediului etc.) să poată fi convocate necondiționat, la nevoie, în vederea stabilirii “țelului comun”;
- realizarea unei strategii de cointeresare a tuturor factorilor în atingerea “țelului comun”;
- se vor trasa căile de îndeplinire a variantelor-soluții, alegându-se ordinea priorităților.

3. Deși omul este în primul plan, nu trebuie scăpat din vedere că *animalele și habitatele trebuie protejate și exploatate împreună* (fig. 1) și că afectarea habitatelor aduce mari și uneori ireversibile schimbări în viața animalelor, conducând adesea la dispariția acestora. În primă urgență în activitatea cinegetică românească vor trebui soluționate următoarele probleme:

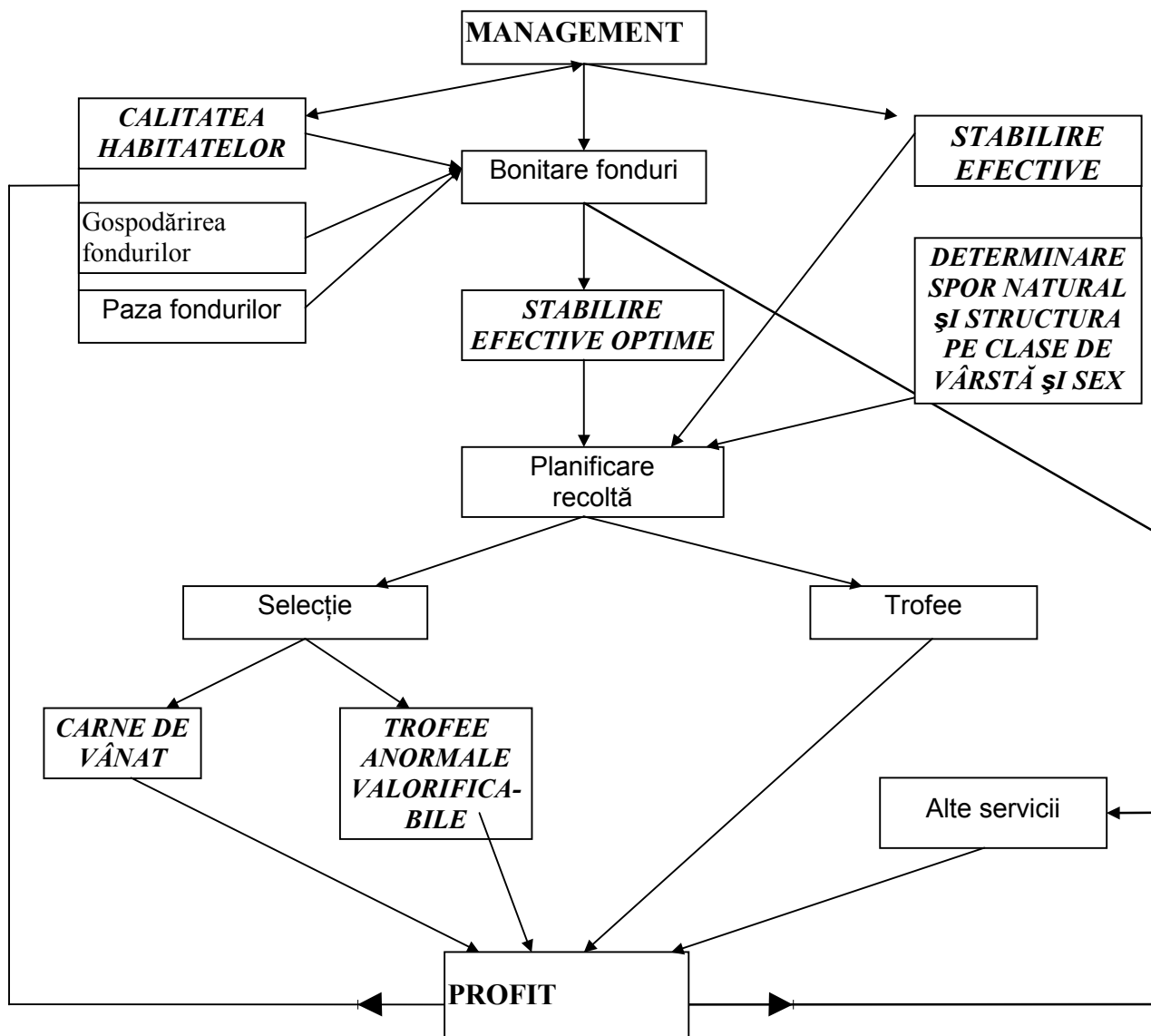

Fig. 1. Schema sintetică a gospodăririi cinegetice

- organizarea unei ample acțiuni de perfecționare (prin cursuri urmate de testări eliminatorii) a personalului cu atribuții pe linie cinegetică, în vederea cunoașterii exemplare a problemelor de ecologia, etologia, cultura și valorificarea vânatului, precum și a tuturor cunoștințelor care definesc habitatele;

- având în vedere că animalele sălbatice au pierdut dramatic din spațiul de viață prin alterarea habitatelor, se impune o reevaluare a condițiilor trofice și de habitat actuale. Legat de aceasta, se impune rebonitarea fondurilor de vânătoare și calcularea parametrilor de gospodărire optimă; se va proceda la adoptarea unui ciclu de bonitare de maximum 5 ani, având în vedere transformările rapide, de esență în habitatele care se antropizează neconținut, cât și în structura populațiilor de cerb nevoite a se adapta noilor condiții;

- după o evaluare (recensământ) prudentă, responsabilă (fără cifrele din anii anteriori drept “sursă de inspirație”) a efectivelor se vor prescrie măsurile de normalizare a acestora pe structuri populaționale;

- se vor stabili quantumurile de daune produse de cerb considerate “suportabile” și se vor stabili cotele despăgubirilor pentru daunele produse de această specie (fără această măsură populația nu va putea fi nicicând conștientizată să prețuiască și să iubească vânatul !);

- se va calcula judicios necesarul și se va urmări administrarea cu strictețe a hranei complementare în perioada critică de iarnă (modalitățile de calcul, diverse, vor fi comparate

prin observații, analizând hrana consumată, luând în considerare rata mortalităților, analizând conținuturi stomacale etc.);

- se vor inventaria fondurile de vânătoare cu bonitate pentru cerb, dar din care acesta lipsește, în vederea organizării acțiunilor de populare sau repopulare, după caz.

4. Corectarea unor deficiențe de ordin tehnico administrativ:

- acțiunea de selecție trebuie demarată înainte de, precum și în perioada boncănitului (la începutul sezonului de vânătoare), adică începând cu data de 1 septembrie, când există criteriul indubitabil de selecție la juvenili (exemplarele de selecție încă nu au început năpârlirea) și se împiedică posibilitatea participării la împerechere a cerbilor adulți de selecție;

- autorizațiile de împușcare pentru cerbi de recoltă să fie eliberate spre sfârșitul perioadei de boncănit, după ce aceștia și-au transmis deja caracterele;

- instituirea de măsuri drastice împotriva personalului de specialitate angajat care încearcă, umilitor, să promoveze vânătoarea cu străinii, sfidând regulile de mai sus, sau favorizând consecvent împușcarea cerbilor de viitor (valoroși, dar ieftini);

- eliberarea autorizațiilor pentru trofeu să fie făcută cu mult discernământ, analizând și dacă structura populației permite acest lucru (a nu se sacrifica și ultimii genitori);

- reconsiderarea importanței registrului trofeelor împușcate, etalarea trofeelor de selecție și recoltă în săli de ședințe, organizarea anuală la nivel de direcție silvică a unei expoziții cu trofee (selecție și recoltă) recoltate în anul respectiv și efectuarea de instructaje privind selecția, având exemple concrete; sancționarea disciplinară sau administrativă a cazurilor de neglijență sau subestimare a acestor aspecte;

- stimularea realizării planului de selecție în prima parte a epocii de vânare, știind că, până în luna februarie, cerbii pot pierde 20 - 25 % din greutate. În același timp, aceste exemplare consumă nejustificat din hrana destinată efectivului de reproducție.

5. Corectarea altor neajunsuri:

- asigurarea activității cinegetice cu suficient personal, atent testat și instruit, dotarea corespunzătoare a acestora și inițierea unor demersuri în vederea promulgării unui cadru legislativ care să poată garanta legitima apărare a personalului și lărgirea limitelor în care acesta își poate face datoria;

- găsirea mecanismului financiar - contabil prin care, necondiționat cca. 50 % din beneficiul realizat la activitatea de vânătoare să fie reinvestit în amenajări vânătoarești;

- găsirea unor alternative de finanțare din partea unor ramuri economice conexe care, direct sau indirect, beneficiază de pe urma fondului cinegetic și a practicării vânătoriei (comerț, turism, transporturi, uzine armament și accesorii, etc.). Organizarea participării acestora la programul de protecție și dezvoltare a fondului cinegetic.

6. Parcurile de vânătoare, în vederea practicării vânătoriei cu străinii, dacă sunt bine gospodărite, sunt o perfectă alternativă de conservare a genofondului “ din liber “. Acestea pot asigura obținerea de beneficii importante, garantând succesul vânătoriei (implicit încasarea de valută). Sunt necesare însă fonduri pentru crearea și întreținerea acestora la standarde sever fixate. Altfel, în condițiile unor densități mari de vânat, pot genera evenimente de ordin catastrofal, cum ar fi epizootiile, mortalitățile în masă din cauza foamei, etc. În vederea evitării riscurilor, este necesar a fi inițiat un program de cercetare - proiectare în această direcție.

7. Pentru ca managementul cinegetic românesc să poată fi integrat strategic în cel european trebuie reținute următoarele aspecte:

- critica adusă vânătoarei trebuie analizată cu discernământ. Managementul înseamnă mai mult decât gospodărirea vânatului și reglementarea vânătoarei; sunt de soluționat multe aspecte asemănătoare opticii orășeanului despre agricultură;

- managementul cinegetic vizează, în ansamblu, viața tuturor animalelor sălbatice, nefăcând distincție între specii așa-zis “principale”, “secundare”, “specii ocrotite” și “dăunători” sau “specii de interes vânătoresc” și alte animale”. De asemenea habitatele trebuie analizate în ansamblul lor, nicidecum cu detalieri de tip “individual”.

- cei mai mari dușmani ai acestei discipline sunt tradiția vânătoarească și anacronismul. A justifica luare de poziție cu “așa a procedat și tata și bunicul” ar însemna a rămâne la sapă de lemn.

3.2 Criterii de bonitare și chei de diagnoză ecologică pentru optimizarea populațiilor de cerb în fondurile de vânătoare din România

În urma analizei diferențiate a factorilor influenți prevăzuți în “Cheia de diagnoză ecologică”, a excluderii parametrilor nereprezentativi în exprimarea bonității și a introducerii unora dintre indicii de bonitate relevanți, grila de diagnoză ecologică a fondurilor de vânătoare populate cu cerb, are următoarea configurație (tab. 1).

Modalitatea de operare în folosirea grilei de diagnoză este cea clasică (bonitatea = A + B - C), cu precizarea că limitele de punctaj conform categoriilor de bonitate s-au modificat în totalitate. Acest lucru se datorează faptului că prin acordarea noilor punctaje s-a urmărit atent exprimarea diferențelor de pondere între factorii influenți, determinanți ai categoriei de bonitate. Din această cauză nu trebuie să surprindă faptul că în urma aplicării acestora unora din fondurile de vânătoare li se vor constata diferențe de 1-2 categorii de bonitate față de cele stabilite anterior.

În această accepțiune, punctajele aferente noilor categorii de bonitare și densitățile corespunzătoare acestora sunt redată în tabelul 2.

Tabelul 1

Grilă de diagnoză ecologică a fondurilor de vânătoare populate cu cerb carpatin

Nr crt	Factorul de mediu	Aspectul factorului de mediu	Punc taj	Aspectul factorului de mediu	Punc taj	Aspectul factorului de mediu	Punc taj	Aspectul factorului de mediu	Punc taj
A. FACTORI ABIOTICI									
1.	Ape curgătoare sau stătătoare	Se găsesc uniform răspândite pe suprafața fondului de vânătoare	50	Se găsesc uniform răspândite numai în pădure	30	Distanța până la sursa de apă cea mai apropiată < 2,5 km	15	Distanța până la sursa de apă cea mai apropiată > 2,5 km	0
2.	Zăpada	Grosimea medie a stratului de zăpadă este < 20 cm și se menține mai puțin de 40 zile/an. Nr. mediu anual al zilelor de îngheț < 80.	50	Grosimea medie a stratului de zăpadă este de 21-30 cm și se menține 41-60 zile/an. Îngheț 80 - 150 zile	40	Grosimea medie a stratului de zăpadă este de 31-40 cm. Zile îngheț 150 - 180 zile	20	Grosimea medie a stratului de zăpadă este > 40 cm. Îngheț > 180 zile	0
B. FACTORI BIOTICI SI DE CULTURĂ CINEGETICI									
3	Vegetația forestieră	Zona I : FM ₁ - FD ₁ FD ₃ FD ₂	30	Zona II : FM ₂	20	Zona III : FM ₃	10	Zona IV : Gol munte CF	0
4	Mărimea trupurilor de pădure	Trupuri de pădure > 7500 ha	20	Trupuri de pădure de 5000-7500 ha	10	Trupuri de pădure de 2000-5000 ha	5	Trupuri de pădure < 2000 ha	0
5	6.3 Clasele de vârstă și consistența pădurii	Clasele de vârstă I + VI reprezintă > 50% din supraf. pădurii. Regenerare naturală foarte activă (> 0,5 S).	30	Clasele I + VI 40 - 50% din supraf. pădurii. Regenerare naturală activă (> 0,4 S)	20	Clasele I + VI 30 - 40% din supraf. pădurii. Regenerare naturală 0,2 - 0,4 S)	10	Clasele I + VI < 30% din supraf. pădurii. Regenerare naturală < 0,2 S)	0
6	Subarboretul	Este format din > 3 specii repartizate în pălcuri pe > 0,6 S	25	Format din 2 - 3 specii pe 0,4 - 0,6 S	15	Format din < 2 specii pe < 0,4 S	5	Format din < 2 specii pe < 0,2 S	0
7	Hrana vânatului	Destinate hranei vânatului suprafețe depășind 5% din supraf. fondului de vânătoare, cultivate agricole. Se acordă hrană complementară în perioada noiembrie - martie	25	Pentru hrana vânatului ogoare însumând 4 - 6 % din supraf. F.v. Se acordă hrană complementară în perioada critică de iarnă.	10	Suprafața detinată hranei vânatului între 1 - 4% din supraf. F.v. Se acordă hrană complementară în funcție de posibilități locale	5	Supraf. destinată vânatului < 1% din F.v. Nu sunt preocupări pentru furaj oferit	0

8	<i>Sporul natural</i>	> 45 %	50	35 - 45%	30	15 - 35%	15	< 15 %	5
9	<i>Număr de exemplare din grupul familial</i>	< 5 exemplare în perioada de iarnă	15	5 - 7 exemplare	10	7 - 10 exemplare	5	> 10 exemplare	0
C. FACTORI LEGAȚI DE ACTIVITATEA NEGATIVĂ A OMULUI									
10	<i>Atitudinea populației</i>	<i>Nu se constată cazuri de braconaj. Nu se practică turism în fondul de vânătoare. Nu se culeg ciuperci și fructe de pădure</i>	0	<i>Se semnalează cazuri izolate de braconaj cu arma. Nu se practică turism în F.v. Se culeg ocazional fructe și ciuperci comestibile</i>	-5	<i>Cazuri descoperite de braconaj cu arma. Turism ocazional în F.v. Se culeg fructe de pădure și ciuperci de către localnici</i>	-10	<i>Cazuri de braconaj cu arma și cu lațuri. Traseu turistic în F.v. Se culeg organizat fructe de pădure și ciuperci</i>	-20
11	<i>Pășunatul</i>	<i>Nu se practică</i>	0	<i>Se practică pe <10% pe supraf. pădurii fără câini însoțitori de turmă</i>	-10	<i>Se practică pe 10-50% din supraf. pădurii fără câini însoțitori de turmă</i>	-20	<i>Se practică pe > 50 % din supraf. pădurii cu câini însoțitori de turmă</i>	-50
12	<i>Dăunătorii cerbului (lupi, câini hoinari, râși)</i>	<i>Dăunătorii specifici (lupi, râși) < 3 exemplare/ 10.000 ha. Nu sunt admiși câini însoțitori de stâni. Combatere totală a câinilor hoinari.</i>	0	<i>Dăunătorii specifici 3 - 4 / 10.000 ha. Admiși max. 3 câini/ stână. Câini hoinari - cazuri sporadice.</i>	-5	<i>Dăunătorii specifici 5 - 6 ex./10.000 ha. Câini hoinari cazuri frecvente.</i>	-10	<i>Dăunătorii specifici > 6 ex./10.000 ha. Câini hoinari în efective necontrolate</i>	-30
13	<i>Captura pe efort de recoltare. Realizarea planului de selecție și recoltări</i>	<i>Planul se realizează numeric și în structura planificată</i>	0	<i>Planul se realizează cu dificultate în structura planificată</i>	-5	<i>Planul se realizează doar numeric</i>	-10	<i>Nu se realizează planul de selecție și recoltă</i>	-15
14.	<i>Daune provocate de cerb prin cojiri și roaderi</i>	<i>Mai puțin de 5% din numărul arborilor daunați prin cojiri și roaderi</i>	0	<i>Cojiri și roaderi de la 5 - 10% din numărul arborilor în vârstă de până la 25 ani</i>	-5	<i>Cojiri și roaderi de la 10 - 15% din nr. arborilor în vârstă de până la 25 ani</i>	-10	<i>Cojiri și roaderi > 15% din nr. arborilor în vârstă de până la 25 ani</i>	-15
15.	<i>Despăgubirea daunelor produse de cerb</i>	<i>Daunele sunt despăgubite în conformitate cu normele aprobate</i>	0	<i>Daunele sunt despăgubite în proporție de 50% față de normative</i>	-5	<i>Daunele sunt despăgubite parțial, cu multe dificultăți birocratice</i>	-10	<i>Pagube nedespăgubite</i>	-15

Tabelul 2

Categorii de bonitate conform punctajelor din grila de diagnoză a bonității și densitățile corespunzătoare pentru cerb (exemplare/1000 ha)

Specia	Bonitatea I		Bonitatea II		Bonitatea III		Bonitatea IV	
	Punctaj	Densitate	Punctaj	Densitate	Punctaj	Densitate	Punctaj	Densitate
Cerb	>200	20	150-200	15	100-150	10	<100	5